

Čj.: 58/2015

**Stanovisko Svazu průmyslu a dopravy ČR („SP ČR“)
k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 sb., o úpadku a způsobech jeho
řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další předpisy**

A) Obecně k návrhu:

SP ČR vítá snahu Ministerstva spravedlnosti („M^{Sp}“) řešit problémy insolvenčního řízení i uznání stávající situace jako vážné. SP ČR chápe předložený návrh novelizace jako dílčí a předcházející ucelenějšímu legislativnímu řešení, které musí přijít v blízké budoucnosti. V této souvislosti SP ČR připomíná seznam návrhů skupiny viceprezidenta SP ČR Ing. Pavla Juříčka a nabízí účast svých odborníků při přípravě novely.

Pokud jde o obsah navrhovaných dílčích změn, SP ČR mj. podporuje snahy bránit neoprávněným věřitelským insolvenčním návrhům (např. stanovením povinnosti lépe doložit existenci pohledávky, transparentně prokázat majitele pohledávky a složit zálohu, přičemž do doby jejího zaplacení se návrh nezveřejní) nebo navrhovanou elektronizaci dokumentů v rámci insolvenčního řízení, zejména ve vazbě na dohledovou a analytickou činnost M^{Sp}. SP ČR však postrádá i v této dílčí novele např. požadované zdůraznění nelikvidačních způsobů řešení úpadku podnikatele tj. zejména reorganizace nebo úpravu definice úpadku.

SP ČR dále oceňuje nelegislativní snahy Ministerstva spravedlnosti v této oblasti, byť výsledky dosud nejsou příliš zjevné.

B) K jednotlivým ustanovením návrhu konkrétně:

**K čl. I – změna zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů
(dále jen „IZ“)**

1. K bodu 2. návrhu (doplnění § 7b IZ o odstavec 5):

SP ČR vítá navrhované doplnění § 7b odst. 1 IZ a chápe i snahu o urychlení postupu řízení za účelem bránění záměrné manipulaci s místní příslušností soudu. Řešení navrhované v odst. 5 však SP ČR odmítá, neboť podle jeho názoru může vést naopak k umožnění provedení kroků se zásadními nevratnými důsledky nepřislušným soudem (a tím ve skutečnosti napomoci k naplnění zamýšleného účelu manipulace v jiných případech než předkladatel zřejmě má na mysli) a může být i v rozporu s právem na zákonného soudce.

Tato připomínka je zásadní.

2. K bodům 4. (doplnění § 19 IZ o odstavce 2) a 43. (doplnění § 177 o odstavce 2):

SP ČR považuje doplnění požadavku na prokázání skutečného majitele postoupené pohledávky za věcně vhodné. S ohledem na zásadní důsledky případného neprokázání požadovaných skutečností ze strany věřitele je však podle názoru SP ČR potřeba, aby podrobnosti rozsahu a způsobu jejich prokazování věřitelem upravoval přímo insolvenční zákon. Současně kromě zjišťování skutečného majitele SP ČR navrhuje, aby věřitel rozkryl propojení/poměr k dalším zúčastněným osobám.

Tato připomínka je zásadní.

3. K bodům 5. – 7. (změny § 25 IZ):

SP ČR s navrženými změnami rotačního principu souhlasí, neboť se v praxi uplatňuje jinak než bylo účelem novelizace, která rotační princip zavedla. Nad rámec návrhu ale SP ČR navrhuje vypuštění stávajícího § 25 odst. 5 IZ, které se podle informací SP ČR v praxi zneužívá k obcházení rotačního principu ustanovování insolvenčních správců a předkladatel nemá prostředky, jak takové zneužívání kontrolovat.

Tato připomínka je doporučující.

4. K bodu 9. (doplnění § 34 o odst. 3 IZ):

SP ČR s navrhovaným postupem nesouhlasí a opatření nerozumí. Návrh se zjevně snaží bránit účelovým změnám insolvenčních správců, k odvolání správce však mohou být oprávněné důvody. V takovém případě se jeví „potrestání“ věřitele tím, že vůči němu bude vystupovat v řízení nadále důvodně odvolaný insolvenční správce, jako zcela protismyslné. Jde také o zbytečné navyšování nákladů řízení (odměna odděleného správce). Návrh dále neřeší situace, které v praxi nastávají, jmenovitě že se správce dozví o záměru některých věřitelů jej na schůzi věřitelů odvolat a záměrně těsně před svolaným přezkumným jednáním pohledávky těchto věřitelů popře (důsledkem je ztráta jejich hlasovacích práv, tj. nemožnost na následné schůzi věřitelů hlasovat o odvolání správce). V tomto směru SP ČR není přesvědčen, že navrhované doplnění § 189 odst. 1 IZ toto dostatečně řeší.

Tato připomínka je zásadní.

5. K bodu 19. (doplnění § 52 odst. 2 IZ) a k § 189 IZ:

SP ČR navrhovanou úpravu vnímá jako pozitivní krok ve snaze bránit překvapením při schůzi věřitelů. Nově navrhované lhůty však neřeší obdobně překvapivé situace, jejichž původcem je insolvenční správce – viz popis v připomínce k bodu 9. výše. SP ČR navrhuje obdobně stanovit konkrétní lhůtu i pro povinnost správce předložit soudu

seznam přihlášených pohledávek, a to včetně vyznačení všech pohledávek, které popírá (nejlépe úpravou v § 189 odst. 1 a 2 IZ).

Tato připomínka je zásadní.

6. K bodům 20., 21. a 46. (změna § 53 IZ a navazující změna §58 odst. 3 IZ a §189 odst. 1 IZ):

SP ČR s navrhovanou úpravou nesouhlasí, neboť se obává, že důsledky ustanovení mohou být za určitých okolností právě opačné než předkladatel zamýšlí a umožní ještě více manipulací. V případech, se kterými se na viceprezidenta SP ČR Ing. Juříčka obracejí postižení podnikatelé, mnohdy právě vyloučení hlasovacích práv osob spřízněných s dlužníkem, který je součástí koncernu, neumožní zachránit dlužníka, který je do úpadku „doveden“ insolvenční mafií v důsledku uplatňování fiktivních pohledávek. SP ČR naopak požaduje větší podporu situaci, aby koncern mohl soudu předložit reorganizační plán na záchranu takového „úpadce“, jmenovitě moratorium v trvání 1 měsíce, jakož i úpravu formulace ustanovení tak, aby více zamezilo možnému zneužití (formulace výjimek).

Tato připomínka je zásadní.

7. K bodu 24. (doplnění §100a IZ - předběžné posouzení věřitelského návrhu):

SP ČR s nově navrhovaným institutem předběžného posouzení věřitelského návrhu nesouhlasí. Hlavním důvodem je, že za 24 hodin nebude soud schopen reálně posoudit, zda jde o šikanózní návrh. Naopak vedlejším důsledkem může být situace, že se skuteční věřitelé a obchodní partneři údajného úpadce nechají negativně ovlivnit zprávou o zahájení insolvenčního řízení ještě více než za stávající úpravy, pokud soud na základě předběžného posouzení věřitelský návrh neodmítne. SP ČR považuje za vhodnější řešení zvýšit povinně skládanou zálohu na náklady řízení (viz připomínka k novelizačnímu bodu 30).

SP ČR dále navrhuje, aby byl namísto toho využit stávající institut odmítnutí věřitelského návrhu pro bezdůvodnost podle §128a IZ, s tím, že soud doručený insolvenční návrh nezveřejní do doby, než provede posouzení podle §128a IZ (max. 7 pracovních dnů).

Tato připomínka je zásadní.

8. K bodům 25. -27. (návaznosti § 100a IZ):

Návazně na vypuštění § 100a IZ SP ČR doporučuje vypustit i tyto úpravy, které navíc nejsou příliš „dotažené“ – např. lhůta pro zveřejnění věřitelského insolvenčního návrhu, který nebude odmítnut v rámci posouzení podle §100a je nastavena tak, že uplyne ve 2

hodiny v noci (lhůta podle §100a končí o půlnoci pracovního dne následujícího po podání návrhu) nebo není jasně uvedeno, že v případě odmítnutí návrhu po uplynutí lhůty podle §100a již soud insolvenční návrh nezveřejňuje.

Tato připomínka je doporučující.

9. K bodům 30. (doplnění § 108 odst. 4 IZ) a 32. (doplnění § 108 odst. 7 IZ):

SP ČR vítá navrhované doplnění povinnosti věřitele složit při podání insolvenčního návrhu proti právnické osobě zálohu 50.000 Kč, společně s tím, že insolvenční návrh se podle nově navrhovaného §108 odst. 7 IZ nezveřejní, dokud věřitel zálohu skutečně nesloží. SP ČR navrhuje ustanovení ještě zpřísnit a zálohu nastavit ve výši 100.000 Kč, je-li dlužník podnikatelem (jedno zda právnickou či fyzickou osobou).

Tato připomínka je zásadní.

10. K bodu 57. (doplnění § 201 odst. 3 IZ):

SP ČR se domnívá, že např. právě nedodržení povinnosti zaslat neprodleně upravený seznam je porušením, která by mělo Ministerstvo spravedlnosti sledovat v rámci avizovaného dohledu nad řádným výkonem činnosti insolvenčních správců (nejedná se o věcné zasahování do příslušného insolvenčního případu). Je potřeba zajistit, aby bylo takové porušení možné sankcionovat.

Tato připomínka je doporučující.

11. K bodu 62 (doplnění v § 289 odst. 3):

SP ČR upozorňuje na rozpor mezi zněním návrhu (nebyl-li nabyvatel v dobré víře) a důvodovou zprávou (nebyl-li navrhovatel v dobré víře), přičemž významový rozdíl mezi oběma dokumenty je zásadní. SP ČR chápe navrhované doplnění jako institut umožňující napadat netransparentní a zmanipulované dražby i po uplynutí lhůty 3 měsíců; je tedy potřeba upravit důvodovou zprávu v tomto smyslu.

Tato připomínka je doporučující.

12. K bodu 67. (nový § 390a):

SP ČR se obává, aby navrhované omezení poskytování právních služeb v oblasti insolvenčí v praxi nepředstavovalo efektivní bariéru pro podání návrhu na oddlužení pro některé dlužníky.

Jestliže má být návrh za dlužníka i podán vymezenou osobou, znamená to, že osoba, která

návrh sepsala, bude zástupcem dlužníka v řízení o tomto návrhu?

Tato připomínka je doporučující.

13. K bodům 75. (doplnění § 397 odst. 2), 78. (nový § 398a IZ) 82. (nové znění § 403 IZ) a 94. (doplnění § 410 odst. 2-4 IZ):

SP ČR dává ke zvážení, zda by odkaz na „rozhodnutí podle § 404“ (a §405) v předmětných ustanoveních neměl spíše být odkazem na § 406 popř. § 406 odst. 1 IZ (a § 405). Ustanovení § 404 IZ v podstatě pouze upravuje lhůtu, v níž má insolvenční soud vydat rozhodnutí ohledně schválení oddlužení (kladné či záporné), až § 406 odst. 1 IZ však výslovně upravuje rozhodnutí, kterým soud oddlužení schválí.

Tato připomínka je doporučující.

14. K bodu 76. (doplnění § 398 odst. 1 IZ):

SP ČR dává ke zvážení opačné nastavení postupu, tj. že oddlužení kombinací plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části lze provést na základě návrhu dlužníka, odsouhlaseného insolvenčním správcem. SP ČR se obává, aby insolvenční správce nezneužil svého postavení vůči dlužníkovi.

Nad rámec předloženého návrhu SP ČR navrhuje doplnit oddlužení plněním splátkového kalendáře o alternativu z návrhů skupiny Ing. Juříčka, že se doba splácení prodlouží až na 10 let, s tím, že dlužník za tuto dobu splatí alespoň 70 % jistiny pohledávek nezajištěných věřitelů (ledaže konkrétní věřitel písemně souhlasí s nižším uspokojením své pohledávky) a 10 % souvisejících nákladů řízení. Výše pohledávky by tak měla být očištěna o příslušenství, smluvní pokuty apod.

Tyto připomínky jsou zásadní.

15. K bodu 104 (nové hlavy VI a VII):

SP ČR vítá snahu MSp regulovat stávající zjevně velmi neuspokojivou situaci a chránit dlužníky před nekalými praktikami. Obává se však, zda uvažovaná právní úprava, kdy se vytváří regulační orgán a formalizuje se podání návrhu na oddlužení, není pro dlužníky spíše komplikací a zda také nastavené podmínky nepovedou k zastavení poradenství v oblasti oddlužení ze strany neziskových organizací, které se již nyní těmito aktivitami zabývají (zejména nutnost vykonat odbornou zkoušku, administrativní náročnost žádosti o akreditaci, povinnost poskytovat služby „v nejvyšší kvalitě“). SP ČR dává ke zvážení, zda by stát neměl spíše podpořit např. „Poradnu při finanční tísní“ a oznámit veřejnosti, že dlužníkům bezplatně či za skutečně minimální odměnu s návrhy pomůže (podle informací SP ČR poradna tak již činí a zpracovává významné procento podaných návrhů na

oddlužení).

Konkrétní připomínky:

- Co přesně se rozumí „službami v oblasti oddlužení“?
- Jaký je přesný obsah spojení „bude garantovat poskytované služby“ (§418a odst. 1 písm. c))? V jakém vztahu k poskytovateli služeb musí taková fyzická osoba být a jaká bude její odpovědnost? Kdo bude vykonávat zkoušku v případě právnických osob, onen garant poskytovaných služeb?
- Odborně způsobilou by mohla být i osoba s VŠ vzděláním v oboru ekonomie.
- S ohledem na podmínku veřejné prospěšnosti právnické osoby se SP ČR obává, že neseriózní podnikatelé budou tyto služby poskytovat pouze jako fyzické osoby. Vychází nenárokovost udělení akreditace z toho, že stát v podstatě aprobuje přímé porušení zákona o advokacii a dalších speciálních úprav, podle nichž právní poradenství mohou poskytovat jen v nich vymezené osoby?
- V § 418f slova „které lze po něm“ nahradit slovy „které lze po ní“ (spravedlivě požadovat).

Tyto připomínky jsou doporučující.

K Čl. III, bodům 1. – 3. a k tezí navazující prováděcí vyhlášky:

SP ČR se domnívá, že navrhovaná změna nastavení rotačního principu vazbou pouze na sídlo insolvenčního správce (jak to předkladatel navrhuje v § 25 IZ) problém účelově zakládání a často fiktivních provozoven vyřeší, neboť odstraní motivaci pro jejich zakládání. Tuto změnu SP ČR považuje za důležitější než mnohočetné kontroly provozoven a zpřísnění režimu osobního výkonu činnosti insolvenčním správcem přímo v provozovně. Předkladatel pomíjí, že řádný výkon funkce insolvenčního správce zejména ve vztahu k větším dlužníkům a konkurzům je do značné míry manažerskou činností, tedy činností s osobní odpovědností za její výsledek, nicméně bez nutnosti osobního výkonu veškerých jednotlivých kroků. Zvláště shromažďování podkladů pro insolvenční řízení a umožnění nahlížení do seznamu přihlášených pohledávek věřitelů jsou činnostmi, nad kterými jistě má mít insolvenční správce kontrolu a za jejichž řádné provádění má být odpovědný navenek, může je však fyzicky provádět a zajišťovat i zaměstnanec insolvenčního správce.

Tyto připomínky jsou doporučující.

C) Další připomínky:

Nad rámec předloženého návrhu dále SP ČR navrhuje níže uvedená doplnění.

1. K čl. I - definice úpadku (§3 IZ)

SP ČR považuje za zcela zásadní prostředek ochrany proti insolvenčním mafím a

šikanózním insolvenčním návrhům úpravu definice úpadku v § 3 IZ. Je potřeba precizovat dané ustanovení tak, aby nebylo možné prohlásit úpadek dlužníka v případě, že jsou podmínky splněny pouze formálně, ale ve skutečnosti jde o zcela životaschopnou společnost např. jen přechodně neplní své závazky v důsledku druhotné platební neschopnosti. Možnou alternativou je stanovení jasné metodiky pro zjišťování úpadku.

Tato připomínka je zásadní.

2. V části první čl. I se za bod č. 61 vkládá nový bod č. 61a.:

„61a. V § 253 se odstavec 2 nahrazuje textem, který zní:

„(2) Jestliže se insolvenční správce do 30 dnů od prohlášení konkursu nevyjádří tak, že smlouvu nesplní, platí, že plnění smlouvy zůstává zachováno. Do té doby nemůže druhá strana od smlouvy odstoupit, není-li v ní ujednáno jinak.““

Odůvodnění:

Navrhujeme nastavit princip stávajícího ustanovení § 253 odst. 2 opačně, tj. aby smluvní vztah pokračoval, ledaže správce s pokračováním vyjádří nesouhlas. Připomínka vychází z negativních praktických zkušeností s dosavadní úpravou především ve vztahu k dlouhodobým smlouvám na dodávky energií: insolvenční správci často opomenou dodavatele energií informovat o pokračování smluvního vztahu a pak následně vyžadují jeho pokračování, přestože již podle daného ustanovení plnění odmítli. Dodavatel se tak dostává do problematické pozice, protože mu v daném odběrném místě vzniká neoprávněný odběr, jehož vymáhání pak složitě řeší přes insolvenční řízení, a to pouze z důvodu opomenutí insolvenčního správce oznámit, že má na dalším plnění zájem. Návrh by tak měl zavést větší právní jistotu pro obě strany smluvního vztahu a odstranit stávající rizika, k nimž často v praxi dochází.

Tato připomínka je zásadní.

3. V části první čl. I se za bod č. 90 vkládá nový bod č. 90a.:

„90a. V § 406 se na konci textu odstavce 3 doplňuje věta:

„Plátce mzdy dlužníka má nárok na náhradu veškerých účelných nákladů, které mu vzniknou při provádění srážek ze mzdy podle rozhodnutí o schválení oddlužení. Tato pohledávka je pohledávkou za majetkovou podstatou.“

Alternativně SP ČR navrhuje doplnit vymezení pohledávky zaměstnavatele jako pohledávky za podstatou do výčtu v § 168 IZ.

Odůvodnění:

SP ČR opakovaně poukazuje na skutečnost, že s ohledem na obrovský nárůst počtu exekučních a insolvenčních řízení vedených vůči zaměstnancům představuje provádění srážek ze mzdy v rámci těchto řízení pro zaměstnavatele čím dál větší finanční a administrativní zátěž. Průměrný počet zaměstnanců, u nichž zaměstnavatelé provádějí exekuční nebo insolvenční srážky ze mzdy, se podle průzkumu provedeného SP ČR mezi jeho členy pohybuje aktuálně kolem 10% z celkového počtu kmenových zaměstnanců, přičemž podle výsledků tohoto průzkumu příkladmo u zaměstnavatele s cca 1000 zaměstnanci zabere vyřizování korespondence a správy exekucí a insolvencí zaměstnanců každodenně 25 % času každé mzdové účetní nebo u zaměstnavatele s cca 2000 zaměstnanci cca 180 hodin měsíčně. Zaměstnavatelé nemají zájem na dalším prohlubování krizové finanční situace dlužníka, avšak rozsah této agendy, která žádným způsobem nesouvisí s jejich podnikatelskou činností, je už neúnosný.

Tato připomínka je zásadní.

Kontaktní osobou pro vypořádání připomínek je Mgr. Renáta Zbranková (rzbrankova@spcr.cz).

V Praze dne 12. června 2015.